

מאוצרות הפרשה

וענית ואמרת (כו, ה) מספרים על הרב שלום שבדרון זצ"ל, שהיה מגיע מידי פעם לבקר בבית חתנו בקרית גת, ופעם אחת בדרוכו לבית הכנסת, שמע קול המולה מחיאות כפיים וקהל מריע, הוא שאל את מלוויו, לפשר התרועות והקולות, והשיבוהו שכעת נערך משחק כדורגל בין שתי קבוצות, ובעת שנכנס הכדור לרשת, קהל האוהדים שמח מריע וצועק "גול"... הרב שמע את הדברים בארשת רצינות, והמשיך בדרוכו, ציבור המתפללים אהב מאוד את דרשותיו המאלפות, הנאמרות ברשפי אש, ובכל פעם שהגיע, השתוקקו תמיד למוצא פיו, ועם בואו לבית הכנסת נתקבל בשמחה, ונתבקש על ידי המתפללים לומר כמה דברי תורה.

הרב פתח את פיו ואמר: היום בדרכי לבית הכנסת שמעתי קול תרועות ושמחה של אוהדים, וכמה חיזוק לעבודת ה' אפשר ללמוד מהם, ראו איך הם צועקים בקול גדול ובשמחה על כדור אחד קטן שנכנס לרשת... כמה עלינו ללמוד ולצעוק באותה התלהבות שמחה ובכוונה עניית "אמן" ו"אמן יהא שמיה רבא", האם אנו צועקים כך? לו זכינו לאותה התלהבות שמחה, איך היתה נראית התפילה שלנו...

מעין זה, בתחילת פרשת השבוע אנו קוראים על מצוות הביכורים, ובעת שהיה מביא לבית המקדש את הטנא, הוא הסל המלא בפירות, ועומד בעזרה לפני הכהן ולפני המזבח, הוא מצווה לומר את פרשת הביכורים בקול רם "וענית ואמרת". ומבקש רחמים על עצמו ועל ישראל ועל ארץ ישראל ועל כל צרכיו (מדרש תנחומא כי תבא סי' א). במצוות הבאת הביכורים יש ענין מיוחד לומר את הפרשה בהרמת הקול, דבר מיוחד שלא מצאנו בכל מצוה.

ולכאורה, מדוע יש להרים את הקול בעת הבאת הביכורים?

ויש לומר בס"ד, בעת שאדם מתלונן הדברים נאמרים על פי רוב בקול המולה ובצעקות, וכנגד זה כשמודה לה' על הטוב הוא מצווה לומר הודאה בקול, וכידוע מצוות הביכורים היא תיקון לחטא המרגלים, כי המרגלים הוציאו דיבת הארץ, ובביכורים מראים את חיבת הארץ (חידושי הגרמ"ז ח"א סי' נ). והואיל ובחטא המרגלים נאמרו הדברים בקול רם, "ותשא כל העדה ויתנו את קולם" (פי"ד, א), על כן כתיקון לדבר, לאותן תלונות שנאמרו בקול רם, אנו מרימים את הקול בעת הבאת הביכורים בעת ההודאה על הטובות שנעשו לנו. וללמדנו שיש להודות לה' על כל טוב "ושמחת בכל הטוב אשר נתן לך" (שם י"א).

וה' יזכנו להודות על כל הטוב! (הרב כפיר דדון שליט"א)

שפעת גמלים תכסך בכרי מדין ועיפה כלם משבא יבאו זהב ולבונה ישאו (הפטרה) צ"ב למה כולם יבואו דוקא משבא. וי"ל בהקדם קושיא. הרי מצינו בגמ' (ע"ז יג:) שאסור למכור לגוי לבונה כי יקח את זה לעבודה זרה, וא"כ איך יקחו מהגויים לבונה, הרי זה של עבודה זרה? והנה מצינו שהלבונה מצויה בשפע וגדל בשבא, (ירמיה ו' כ' למה זה לי לבונה, משבא תבוא, וכן מלכת שבא הביאה משם בשמים לרויב כדאיתא במלכים א' י"י) וכן ביחזקאל (כ"ז כ"ב) רכלי שבא ורעמה המה רכליך בראש כל בשם וגו'. ולפי"ז ניחא: דוקא בשבא שיש לבונה בשפע, אין הרוב לעבודה זרה, לכן "זהב ולבונה ישאו". (שבענו מטובך)

ואמרת אליו הגדתי היום לה' אלוֹקִיךָ וכו' (כו, ג)

וברש"י: ואמרת אליו – שיאינך כפוי טובה:

סח הגה"צ רבי חזקיהו יוסף מיישקובסקי שליט"א: הרב ויספיש סיפר לי, שפעם באו לברר אצלו בשידוכים על הגאון רבי ברוך שמעון סלומון. הוא היה פארה של חברון... זה שהוא גאון – יודעים, שהוא עילוי – יודעים. שהוא מתמיד – גם כן יודעים... הם באו לברר, איך הוא ביראת שמים? אומר לי הרב ויספיש – מאיפה אני יכול לדעת... כי האדם יראה לעינים וה' יראה ללבב (שמואל א-טז, ז). יראת שמים זה דבר שמסור ללב, איך אני אדע...? ומאידך, אם אני אומר שאני לא יודע – יחשבו מי יודע מה הוא... באותה תקופה, הגאון רבי אליהו לאפיין זצ"ל היה מתפלל בחברון, החליט הרב ויספיש ללכת ולשאול אותו... הוא שאל את ר' אליהו, אמר לו ר' אליהו: איך הוא בהכרת הטוב...? ענה לו, מיוחד ממש!!! אז אתה יכול להגיד שהוא ירא שמים! פסק. למה, כי כתוב בפסוק בהאינו (לכ, ו), "עם נבל ולא חכם הלא הוא אביך קנך הוא עשך ויכוננך". יש שני סוגי אנשים שממרים את פי הקב"ה. יש עם נבל – אתה מקבל בלי סוף טובות מהקדוש ברוך הוא... בלי סוף... איך אתה מחזיר לו כזו רעה תחת טובה??? נצייר לעצמנו אחד שנותן לאבא שלו סטירת לחי... הוא בכלל לא בן אדם! לא רק שהוא לא בן תורה, הוא בכלל לא בן אדם!... כלום. הקדוש ברוך הוא נותן ונותן – בלי סוף!!! איך אתה ככה חוטא נגדו?... עם נבל! ולא חכם – למה? כי אתה צריך אותו כל הזמן! הרי הוא אביך קנך, הוא עשך ויכוננך... גם הוא עשה אותך, וגם אתה צריך אותו הלאה, עם מי אתה מתחיל? עם הקב"ה שכל רגע יכול לשנות לך את החיים!...! אחד שיש לו הכרת הטוב – אמר ר' אליהו לאפיאן – הוא לא מסוגל לחטא! וכי אני מסוגל לעשות לקב"ה כאלו דברים!...!

אנחנו מוקפים בטובות וחסדים

אתה יכול להכיר את הקב"ה דרך הגיהנם, אבל אתה יכול להגיע לאותו הכרה דרך "הכרת הטוב"! הלא הוא אביך קנך, הוא עשה ויכוננך, כבר מהיום הראשון שנולדת – אתה מוקף בטובות וחסדים כל הזמן!...! ובפרט בדור שלנו, שיש כ"כ הרבה צרות, התבונן וראה --- אתה בריא, אתה יכול לדבר, אתה מתפקד, יש לך לחם לאכול ובשפע, יש לך בגד ללבוש, יש לך ישיבה טובה... אתה לא מרגיש כמה אתה מוקף בטובות!...! בפתח תקוה יש מוסד שנקרא "בית רבקה", יש שם הרבה יהודים חולים, ויש שם יהודי בעל תשובה בשם אלון פז. הוא יהודי בעל תשובה, וכל הגוף שלו משותק, הנס שלו שהוא יכול לדבר. [מכיון שבד"כ אנשים במצבו לא יכולים לדבר, רק לתקשר בעינים] הוא כל הזמן מדבר אמונה והשגחה. פעם אחת הביאו אותי אליו, ודברנו. הוא אמר לי, אתה יודע כמה אתה חייב להודות?... בטוח אתה חושב בלבך, על מה צריך להודות?... שיש לי ידיים, רגליים, אני יכול ללכת... אבל אני רוצה לומר לך יותר מזה --- מה אתה עושה כשזכוב טורדני לא מרפה ממך או כשאתה חש גירוד באף?... מושיט את היד כלאחר יד והכל מסתדר. אני גם את זה לא יכול לעשות... ואין לי איך להסתדר עם זה!...!

אתה מתחיל את ההכרת הטוב עם דברים גדולים מאוד, אבל יש עוד הרבה דברים לפני כן... (ארחות חיים)

היסוד של כל התורה כולה הוא האמונה: אמונה בה' יתברך, אמונה בתורה, אמונה בחכמי ישראל. יהודי מחוייב להאמין גם בענינים שהם למעלה מהשגתו ורוחקים מההרגשים שלו.

אחד הדברים שצריך להאמין בו הוא, שחודש אלול הנו דבר עצום ונורא. כידוע, רבותינו גדולי ישראל, עשו רעש – 'עסק גדול' – מאלול. ידועים דברי מרן הגרי"ז זצ"ל, שכל ימות השנה צריכים להיות כמו אלול, ואלול עצמו ודאי ש'אלול' הוא.

ומספרים על מרן הגרי"ז זצ"ל שמראש חודש אלול היה שרוי בפחד היום ונורא. פעם שאל אותו יהודי אחד: "מה הפחד, וכי אלול הוא דב"? ענה לו ר' ישראל: "אלול מפחיד אף יותר מדב! שהרי דוד המלך ע"ה אמר: 'גם את הארי גם הדב הכה עבדך' (שמואל א, ז, לו) – מהדב ומהארי הוא לא פחד.

ואף על פי כן מעיד הוא על עצמו כי – 'סמר מפחדך בשרי וממשפטיך יראתי' (תהילים קיט, קכ) – אחז בו פחד נורא מפני משפט ה' בראש השנה!" לנו קשה להבין זאת, אדם תוהה לעצמו: "ממה הפחד הגדול? הן אני חי כבר עשרים, ארבעים ואף חמישים שנה ועדיין אני חי, מהיכי תיתי שבדיוק עתה אמות... מהו, אם כן, ענינה של הבקשה שתקנו חז"ל בנוסח תפלת ימים אלו: "זכרנו לחיים מלך חפץ בחיים"?!...". לשם כך נדרשת מאתנו אמונה.

באמת, כך, היא לשונו הנפלאה של הרמב"ם בספר המצוות (מ"ע ד): "שצונו להאמין יראתו יתעלה ולהפחד ממנו, ולא נהיה ככופרים ההולכים בשרירות לבם ובקרי, אבל נירא ביראת ענשו בכל עת, וזהו אמרו 'את ה' אלקיך תירא'". הרי לנו, כי יראת העונש – עצם העובדה שהקב"ה מעניש לעוברי רצונו – היא מהדברים שבאמת אינם נתפסים בשכל, והאדם מצוה להאמין בהם!

יתרה מזאת, אותה יראה הנדרשת מאתנו בתקופה זו היא דבר עמוק ובלתי נתפס עוד יותר, שהרי כל חיי האדם מלאים בחסד ה': עינים רואות, אזנים שומעות, ידיים ורגלים המתפקדות כמו שצריך, מזון, מים, הכל חסד השי"ת. מיליארדי חסדים. "אלו פינו מלא שירה כים ולשונו רנה כהמון גליו... אין אנחנו מספיקין להודות על אחת מאלף אלף אלפים ורבי רבבות" של חסדים שעושה הקב"ה עמנו.

אדם שמורגל לחיים של חסד ורחמים, קשה לו מאוד לחיות בפחד וביראה מהשי"ת. הוא אינו מסוגל לתפוס שכעת בראש השנה עומד הוא למשפט שבו נקבע כל עתידו לטוב ולמוטב, ובאפשרותו כעת על ידי מעשיו לשנות דברים, לו, למשפחה הסובבת אותו, ואף לכל עם ישראל!

אף על פי כן, חובה עליו להאמין בכך! לדעת שהקב"ה אמת ותורתו אמת, וגם העובדה שימים אלו הנם בבחינת 'ימים נוראים' זוהי אמת של תורה. (רבי שמעון פינקוס זצ"ל, דודש טוב)

פינת ההלכה

האם מותר לקנות מקום בבית הכנסת מכספי מעשר

שאלה: במקומות רבים מוכרים את מקומות התפילה בימים הנוראים ומי שרוצה שיהיה לו מקום מסודר שיכול לשבת שם בישוב הדעת ולהתפלל צריך לשלם לגבאי בית המדרש האם מותר לשלם עבור מקום התפילה מכספי מעשר?

תשובה: זכיתי להעלות שאלה זו על שלחן מלכים לפני גאון ישראל הגרי"ש אלישיב זצוק"ל ונדפסה תשובתו בשו"ת וישמע משה (ח"ב עמוד רכט). ותוכן הדברים הוא שהגרי"ש זצ"ל אסר להשתמש בכספי מעשר לצורך קניית מקום בבית המדרש מכל וכל ואע"פ שהכסף מיועד לתחזוקת בית המדרש מכל מקום מכיון שהקונה נהנה בזה שיש לו מקום משלו אסור לו לשלם על כך בכספי מעשר. ושאלתי, מה הדין במי שיכול לקנות מקום זול, וקונה מקום יקר יותר, וכוננתו בזה להגדיל את ההשתתפות שלו בהוצאות בית המדרש, וענה שבכה"ג יכול לשלם את ההפרש בין מקום רגיל למקום היקר מכספי מעשר. וכן שמענו מהגאון הגדול רבי חיים קנייבסקי זצ"ל, שאסור לקנות את המקום מכספי מעשר. ואילו הגאון הגדול רבי ניסים קרליץ זצ"ל הורה שיש להתיר את השימוש בכספי מעשר, מכיון שהכסף משמש לתחזוקת בית המדרש כל השנה ומותר להחזיק בית המדרש מכספי מעשר, ואף שהמשלם נהנה מזה במה שיש לו מקום מסודר לימים הנוראים אין איסור בדבר. והגאון רבי שלמה זלמן אולמן זצ"ל אמר לי בשם רבו הגאון בעל שבט הלוי זצ"ל שישלם חלק מן הסכום כעשרים אחוז מכספו ואת השאר יכול לשלם מכספי מעשר. וכן הורה הגאון רבי יעקב מאיר שטרן שליט"א, וכן שמעתי מהגאון רבי גבריאל צינער שליט"א, שמי שמשער בנפשו שעי" שיהיה לו מקום מסודר יוכל להתפלל יותר בישוב הדעת חשיב שפיר צרכי מצוה ויכול להשתמש בכספי מעשר. והגאון רבי נפתלי נוסבוים שליט"א אמר שמבואר בט"ז בהלכות צדקה שאם צריך להוציא הוצאות על קיום מצוה ויודע שאם לא ישתמש בכספי מעשר לא יקיים את המצוה כלל מותר להשתמש לקיום המצוה בכספי מעשר, וכן יש להורות גם בנידון דידן דמי שיוודע שבלא כספי מעשר ימנע ולא יקנה לעצמו מקום בבית המדרש יכול להקל לקנות את המקום מכספי מעשר. והגאון רבי מנדל שפרן שליט"א אמר שדין זה תלוי בכל אדם לפי הנהגתו הכללית בכספי מעשר דמי שמשתמש בכספי מעשר רק לצדקה בלבד אסור לעשות צרכי מצוה בכספי מעשר וממילא אסור גם לקנות בהם מקום בבית המדרש, אולם מי שמשתמש בכספי מעשר לכל צרכי מצוה כגון תחזוקת בית המדרש וכדו' שאין בהם קיום מצות צדקה יכול לקנות את המקום בכספי מעשר. ואני הקטן שמעתי חילוק זה לפני כמה שנים מהגרי"ש אלישיב זצוק"ל שהשימוש בכספי מעשר תלוי בכל אדם לפי מה שקיבל על עצמו. והגאון רבי שמאי גרוס שליט"א הכריע למעשה שיכול לקנות את המקום ממעשר כספים ובלבד שישתתף במשהו מדיליה ודי אפילו בעשר אחוז לזה שזהו שיעור מיעוט המצוי בכל מקום ונקרא דבר חשוב. (וישמע משה)

חידה שבועית

איפה היה אלול אג הפלטים אמאלק הכי גזנה של הפלז אלו פרעאיים שלה אז פסח לא אנגאלו אנאמנה?

תשובה לחידה פר"ש: כלאים (ט, כב, ט) אונקלוס תירגם עירובין. תשובה לחידה: שופר.

מזל טוב

מרכז העיר: משפחות לסרי – ה"ה אבי שמואל – ברהום להולדת הבן הנכד הנין
משפחת הרב קלופפר להכנס הבן לעול תורה ומצוות משפחת ישראל דוד סלומון להולדת הבן משפחות שלמה מרקוס להולדת הבת הנכדה
משפחות פרייס – הוכהאוזר להולדת הבן הנכד משפחות זקס – וינשטוק – רייזמן לאירוסי הבת הנכדה הנינה משפחת מאיר רוזנברג להולדת הבת
גני הדר-עמישב: משפחות שער – חדר להולדת הבן הנכד משפחות פוקסבומר – ד'ולובסקי להולדת הבת הנכדה משפחת פדר לנשואי הבת
משפחות גולדברגר – כהן להולדת הבן הנכד משפחות ברנדמן לנשואי הבת משפחות הר-אבן-הלפרין-פלונצ'ק להולדת הבן הנכד הנין
משפחת רוזנברג לנשואי הבן משפחת ברגמן לנשואי הבת

הודעות לשמחות ניתן לשלוח עד יום שני בפקס: 037608833 או למייל a7608833@gmail.com

היחידה לתרבות חרדית
מינהל שירותי קהילה

